N°. 169. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Woensdag 23 October.

De geldcrisis in Engeland

In Engeland ontstond er, reeds eenigen tijd geleden, eene geldcrisis, een gebrek aan gemunt goud en zilver.

Tot juiste waardering van dit verschijnsel, is een klaar begrip van het geldwezen noodwendig.

In ieder land wordt er eene bepaalde hoeveelheid van edele metalen vereischt, alleenlijk bestemd om als geld te dienen, dat is, om in omloop te zijn, ten einde de verschillende ruilen, die onder het volk geschieden, gemakkelijk te maken. De som van dit omloopende geld staat in geen noodwendig verband met den rijkdom eens volks, met de massa van goederen, welke de natie of de particulieren door landbouw, nijverheid en handel verzameld hebben. In een rijk land kan de ter omloop gevorderde som gering wezen, even als zij in een arm land aanzienlijk zou kunnen zijn.

De hoeveelheid der edele metalen, die op deze wijze als geld dient, is in een land op zekeren tijd vast bepaald en rigt zich geheel naar deszelfs omstandigheden. Het hangt geenszins af van de willekeur der regering of der particulieren, dezelve naar goeddunken te vermeerderen of te verminderen.

Wordt er in een land meer gemunt geld in omloop gebragt, dan het verkeer vordert, zoo wordt daardoor het land nog niet rijker, de rijkdom van den particulier wordt daardoor nog niet vermeerderd, — maar het gevolg daarvan is: 1°. dat de prijs van het geld aanvankelijk iets daalt; 2°. dat geldsommen, kapitalen voor korten tijd, zoo lang die overvloed duurt, gemakkelijk, dus tot geringen interest, te krijgen zijn, zoodat het disconto laag staat. In een gedeelte van Noord-Duitschland is op dit oogenblik, inzonderheid door verkoop van granen aan Engeland, meer gemunt goud in omloop gekomen, dan voor de gewone betrekkingen des verkeers gevorderd wordt. Het gevolg hiervan is, niet dat de particulieren thans op eenmaal aanmerkelijk rijker geworden zijn, maar dat de waarde van het goud gedaald is en dat het geene groote zwarigheid inhebben zou, voor korten tijd, kapitalen in goud tegen lagen interest te erlangen. Daar echter edele metalen gemakkelijk verzonden kunnen worden, zoo is het blijkbaar dat die toestand niet van langen duur zijn zal, maar dat de specie allengs naar de plaatsen, waar zij hooger in prijs staat, zal worden verzonden, tot dat eindelijk de natuurlijke verhouding zich weder hersteld heeft.

Worden daarentegen in een land de [illegible], die tot het verkeer noodzakelijk zijn, uit eenigen hoofde, beneden de behoefte verminderd, zoo brengt dit niet mede: dat het land thans armer geworden is; dat de rijkdommen, die de particulieren door landbouw, nijverheid en handel hadden vergaderd, daardoor verminderd geworden zijn, — maar veeleer 1°. dat de edele metalen in prijs rijzen, en 2°. dat geldsommen, geld kapitalen, voor korten tijd, slechts met moeite te krijgen zijn; dat gevolgelijk de interest op korten termijn, het disconto, hoog staat. Dit gebrek aan omloopend geld is nadeeliger dan de overvloed; want naardien schier alle handel door geld wordt bemiddeld, zoo oefent dit gebrek eenen stremmenden invloed op het verkeer; vermits wissels, staatspapieren of andere voorwerpen van waarde het geld in den handel nooit genoegzaam kunnen vervangen. Doch ook deze toestand is bij het levendig verkeer, waarin de landen thans met elkander staan, slechts voorbijgaande, en wordt door den handel dra weder hersteld, dewijl de edele metalen door den hoogeren prijs derwaarts worden getrokken, waar zij aanvangen schaarscher te worden.

Deze groote stortingen der als geld dienende metalen uit het eene land in het andere, zijn, zoowel voor de regeringen als voor particulieren, van groot belang. Inzonderheid is de stand van den wisselkoers daarvan grootendeels afhankelijk.

In Engeland heeft zich nu in de laatste maanden een toestand gevormd, waarin de hoeveelheid baar geld, hetwelk zich in het land bevindt, verminderd is tot beneden de hoeveelheid welke het verkeer vordert.

De reden hiervan is voornamelijk, dat Engeland in het laatst des vorigen jaars en in het begin van het tegenwoordige, eene groote menigte granen van het vaste land gekocht heeft, en deze, dewijl het eene buitengewone behoefte [illegible] dus niet, gelijk gewoonlijk, met waren kon worden gedekt, in baar geld betalen moest. De som, die op deze wijze naar het vaste land [illegible] op 8 millioen pond sterling geschat, [illegible] laat zich begrijpen, [illegible] zulke geldsommen uit Engeland stroomen [illegible] moest op [illegible] sommen die als geld in omloop zijn. Daarbij kwam, dat er [illegible] kapitalen in ondernemingen van andere staten waren [illegible] van kanalen in Noord-Amerika, en [illegible] leggen van spoorwegen op het vaste land. Ook mag hiertoe bijdragen, dat er in Westindië, ten gevolge van de vrijlating der slaven, eene menigte geld voor de betaling der thans tegen dagloonen werkende negers gevorderd wordt, en dat dit er uit Engeland gebragt werd.

Het gevolg van deze uitstrooming der edele metalen was geenszins, dat de particulieren armer werden; men vernomt niet dat er aanzienlijke bankrotten plaats hadden; maar het gevolg daarvan was, dat de waarde van het geld in Engeland rees, en dat het disconto op de zekerste papieren de buitengewone hoogte van 8 ja soms 10 percent bereikte.

In Engeland bestaat eene groote inrigting, die door hare ontzaggelijke [illegible] de geldbetrekkingen des lands grootendeels regelt. Dit is de Engelsche Bank. Toen het gebrek aan baar geld zich in het verkeer deed gevoelen, wendden de kooplieden zich tot de bank, en namen tegen wissels en staatspapieren haar geld [illegible] voorraad spoedig afnemen. Terwijl in [illegible] deposits 22,846,000 p. st. en die der staven 9,615,000 bedroeg, beliep in september 1839 de som harer deposits 25,936,000 p. st. en die der staven slechts 2,816,000 p. st. Zij was dus spoedig genoodzaakt, haar disconto van 4 pCt. tot 6 pCt. te verhoogen, en zag zich eindelijk zelfs gedwongen, om van de Fransche bank eene som van 50,000,000 franken in baar geld te leenen. Door deze Fransche leening is er wel is waar verligting aangebragt, maar de gedruktheid der geldmarkt heeft nog niet opgehouden.

Men heeft voorgesteld dat de bank noten van een en twee pond uitgeven zou. Door deze in het land als geld te laten circuleren, zou zeker voor een gedeelte in de behoefte voorzien worden; maar bekwame lieden [illegible] dat die maatregel met gevaar verbonden is. Indien namelijk na uitgifte dezer kleine noten, de vraag naar geld aanhield, zoo zou men bij de bank de realisatie derzelve vorderen, en daar deze ze onder de tegenwoordige omstandigheden niet zou kunnen realiseren, zoo zou de waarde der noten dalen, of een gedwongen omloop met al zijne schadelijke gevolgen worden ingevoerd.

Zoo veel schijnt overigens zeker, 1°. dat deze toestand in Engeland bij de gemakkelijke vervoerbaarheid der edele metalen, niet van aanhoudenden duur zijn kan, vooral indien [illegible], dat er niet op nieuw groote inkoopen op het vaste land behoeven te geschieden, en 2°. dat deze toestand in Engeland voor de landen, die met hetzelve in betrekking staan, geene wezenlijke nadeelige [illegible] zal, vermits dezelve niet voortvloeit uit eene eigenlijke [illegible] ondernemingen, waardoor eenige huizen hun [illegible] slechts uit eene uitstrooming der gemunte metalen uit dat land.

TURKIJE.

Konstantinopel, 26 sept. De Porte heeft aan de vijf gezanten der groote mogendheden eene nieuwe nota doen overgeven, die opgesteld geworden is na eenen onlangs gehouden divan, waarbij de groot-mufti's en de hoogste ulema's tegenwoordig waren. Bij die nota wordt aan de mogendheden kennis gegeven, dat de Porte bereid is om aan *Mehemed-Ali* de erfelijkheid in Egypte toe te staan; opzigtens Syrië had Z. H. zich eene definitieve bepaling voorbehouden, waaraan de pacha van Egypte zich als getrouwe onderdaan zou moeten onderwerpen. (*N. Z.*)

ITALIE.

Rome, 1 oct. Eenige dagen geleden zijn er voor acht der aanzienlijkste Carlistische familiën, in verschillende buurten der stad, door Spaansche zaakgelastigden, paleizen gehuurd. Ook hebben reeds eenige der eerste Romeinsche bankiershuizen kredietbrieven ontvangen voor een groot getal personen, tot de Carlistische partij behoorende. Men schijnt hier met zekerheid te verwachten, dat don *Carlos* dezen winter het ledig staande [illegible] van het Spaansche gezantschap op de Piazza di Spagna betrekken zal. [illegible])

— Er wordt veel gesproken van eene op handen zijnde [illegible] tusschen ons hof en Rusland, wegens eenige anti roomsch-katholieke [illegible] regelen, door den keizer genomen. [illegible] *Zeit*.)

— *Uit Savoje, 7 oct.* Het begrip van poezie [illegible] waarde is voorbij. De academie te Chambery heeft voor het jaar [illegible] wedstrijd geopend aan gedichten over de voortgangen der [illegible] van het openbaar verkeer in Savoje; daarin moeten, [illegible], de nieuwe straatwegen, de gasverlichting te Chambery, [illegible] der La Caille-brug en de verbinding van Savoje [illegible] door stoombooten en [illegible] bezongen worden. [illegible] voor het beste gedicht [illegible] 200 verzen [illegible] voor den 30sten junij aan [illegible] bery [illegible] zijn moet, bestaat in eene [illegible] van [illegible] franken.

ZWITSERLAND.

De *St. Galler Erzähler* berigt, dat [illegible]

Sardinië maar ook aan Frankrijk gewend heeft, ten einde scheiding van het eedgenoodschap te erlangen. Als dit zoo is, voegt de *Neue Züricher Zeitung* er bij, dan is het klaar, welke gedachten op den achtergrond schuilen, en hoe het van de eene scheiding tot de andere kan komen, wanneer de onmagt des bonds om eene scheiding te verhoeden eenmaal gebleken is.

ENGELAND.

Londen, 19 oct. De plannen tot het bouwen van eene nieuwe effecten-beurs alhier zijn in overweging. Men rekent dat het prachtige gebouw in drie jaren zal zijn voltooid.

Naar de jongste berigten uit China van het begin van junij was de handel nog steeds gestremd.

— Men heeft hier tijdingen van de Kaap, tot 3 augustus, die onder anderen inhouden, dat een der kampen van de uitgeweken boeren (Nederlanders van oorsprong), nabij Fort Natal geheel verbrand was, waarbij eenige personen waren omgekomen. Eene hoeveelheid buskruid, die zich in het midden van het kamp bevond, was in de lucht gesprongen.

— Er schijnen weder eenige redenen van misverstand tusschen de Britsche en N. Amerikaansche Staten omtrent het betwiste grondgebied te bestaan. Van [illegible] hakken, hetgeen door den [illegible] der handwerkslieden, den 15den dezer te Dublin gehouden, is een brief van den heer *Sharman Crawford* voorgelezen, waarin hij breedvoerig de redenen ontwikkelt, om welke hij niet met het gevoelen van *O'Connell* en anderen instemt, dat de herroeping der unie, en de herstelling van het Iersch parlement van 1782 eene weldaad voor Ierland wezen zou. De vergadering heeft zich echter met zijn gevoelen niet vereenigd, maar eenparig met de meening van den heer *Reynolds* ingestemd, dat niets dan die herroeping in staat was om de wenschen der Ieren te bevredigen, en dat het niet gebruiken van alle aan belasting onderworpen voorwerpen het beste middel tot verkrijging van die herroeping was.

FRANKRIJK.

Parijs, 19 oct. Gisteren avond ten vijf ure, toen de koning en de koningin van de Tuilerien naar St. Cloud reden, en ter hoogte van het hek van den Tuin op de Kaai gekomen waren, heeft eene armoedig gekleede vrouw eenen steen naar het rijtuig geworpen, en met zoo veel kracht, dat daardoor het vrij dikke vensterglas verbrijzeld, en de koningin aan het hoofd gekwetst werd. Gelukkig was de kwetsuur weinig beduidend, zoodat Hunne Majesteiten de reis naar St. Cloud dadelijk hebben kunnen vervolgen. De vrouw, die terstond gegrepen is, heet *Stephanie Girondelle*, en blijkt van hare zinnen beroofd te zijn.

BELGIE.

Brussel, 20 oct. Tengevolge van het april-traktaat moesten al de administrative, regterlijke, burgelijke en militaire indeelingen van Limburg en Luxemburg geheel gewijzigd worden. Een thans verschenen koninklijk besluit verdeelt Limburg in vijftien militie-kantons. [illegible] instructiën aan de [illegible] het reizen voor de bewoners der aangrenzende [illegible] gemakkelijk maken. Zoo zal een vreemdeling in België toegelaten worden op elk stuk, van welken aard ook, zijn signalement bevattende, en zelfs zonder zoodanig stuk, wanneer de reiziger verklaart slechts tot de eerste Belgische stad te willen gaan en wanneer er geen reden bestaat om aan de waarheid zijner verklaring te twijfelen.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, 20 oct. Z. M. heeft van de bepalingen der wet op de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie, mitsgaders van die, vervat in het reglement voor de stedelijke en plattelands-besturen, vrijgesteld, en alzoo bewilligd dat de volgende functiën vereenigd mogen blijven bekleed: van kantonregter te Asten met die van burgemeester en secretaris der gemeente, en secretaris der gemeente Vlierden, door *J. G. Francken*; van griffier van het kantongeregt te Eindhoven met die van burgemeester der gemeente Woensel en Eckhart, door *W. van den Briel*; van arrondissements-regter te Tiel met die van stedelijk ontvanger, door mr. *P. F. Verschoor*; van griffier van het kantongeregt te Groenlo, met die van secretaris der stad, door *W. H. Kwikkink*; van kantonregter te Lochem met die van secretaris der stad, door mr. *E. F. J. Spijker*; van griffier van het kantongeregt te Medemblik met die van stedelijk ontvanger aldaar, door *P. de Boer*; van arrondissements-regter te Zierikzee met die van stedelijk ontvanger der stad, door mr. *M. B.* [illegible] *Tonningen*; van kantonregter te Tholen met die van stedelijk [illegible] aldaar, door *A. de Vulder van Noorden*; van kantonregter [illegible] met die van secretaris en plaatselijk ontvanger te Oud- en [illegible] *J. Herman van Voss*; van griffier van het kantongeregt [illegible] van secretaris te Oosterbeek, door *J. Goossens*; [illegible] die van secretaris te Oss, door *J. van Ghert*; van [illegible] met die van secretaris te Woensdrecht en van het [illegible] *P. Smets*; van griffier van het [illegible] plaatselijk ontvanger aldaar, door *J. A.* [illegible] te Helmond, met die van plaatselijk ontvanger [illegible] door [illegible]; van kantonregter en rentmeester van het [illegible], door mr. *G. Blomhert*; van kantonregter en secretaris te [illegible] jhr. *W. E. de Mauregnault*; van griffier van het kantongeregt en secretaris der gemeente te Voorburg, door *J. Mulker*; van griffiers van het kantongeregt en gemeente-ontvangers te Beverwijk, door *S. J. Schermer*, [illegible] Ridderkerk, door *C. C. Breedero*; van arrondissementsregter te Brielle en rector der [illegible] scholen aldaar, door mr. *A. E. Huysman*; van kantonregter [illegible] en directeur van het postkantoor aldaar, door *N. J.* [illegible]; van substituut-griffier bij de arrondissements-regtbank te Zierikzee en commissaris van policie aldaar, door *W. Bovendamme*; van griffier van het kantongeregt te Tholen en secretaris der gemeente Oud-Vossemeer en Poortvliet, en gemeente-ontvanger te Oud-Vossemeer en secretaris en penningmeester van het bestuur der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen, door *M. M. de Lange*; van griffier van het kantongeregt te Oostburg en secretaris van het plaatselijk bestuur aldaar, door *M. Therie*; van griffier van het kantongeregt te Beesterzwaag en ontvanger van de grietenij Opsterland, door *A. Mellesz Koopmans*, en van griffier van het kantongeregt van Heerenveen en grietenij-ontvanger van Schoterland, door *R. Biersma*.

Bij zulk een aantal *vrijstellingen van wettelijke bepalingen*, vraagt men: bestaat dit ook gelijkheid voor de wet? — Waarom niet aan allen veroorloofd, wat men aan eenige dozijn personen veroorloofd? Waartoe bij eene wet algemeen verboden, wat men naderhand aan een aantal partieulieren toelaat? *Privae leges ne irroganto* scheen althans in constitutionele staten waarheid te moeten zijn!

's Gravenhage, 21 oct. Heden middag ten 1 ure is de zitting der Staten-Generaal (s. s.), door Z. M. den koning met de navolgende aanspraak geopend:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Bij de opening uwer tegenwoordige zitting kan ik weder de verzekering geven, dat mijne betrekkingen met de vreemde mogendheden bij voortduring door onderlinge gevoelens van vriendschap en welwillende belangstelling worden gekenmerkt.

Het tractaat van handel en scheepvaart met de Vereenigde Staten van Amerika, [illegible] in den aanvang van dit jaar door mij gesloten, [illegible] borgen voor de uitbreiding van den bloei van Nederland.

Van mijne zijde worden alle pogingen aangewend, om de geheele uitvoering van het tractaat met België te verzekeren en te bespoedigen.

De voorstellen, welke ik aan het Duitsche bondgenootschap heb gedaan, nopens eene vergoeding in grondgebied voor het afgestane gedeelte van het groot-hertogdom Luxemburg, zijn bereids aangenomen. Mijn minister van buitenlandsche zaken zal aan Uw Edel Mogende opening geven van de wijze, waarop dat onderwerp is geregeld geworden.

Hierdoor is het tijdstip geboren, om over te gaan tot de wijzigingen der grondwet, die door de scheiding van Nederland en België noodzakelijk zijn geworden. Eene voordragt tot dat einde zal aan Uw Edel Mogenden worden aangeboden.

Ten gevolge van het tractaat met België zijn er maatregelen genomen, om de krijgsmagt zoo veel mogelijk op den voet van vrede terug te brengen.

Met dat oogmerk zijn de vrijwillige korpsen en de overige vrijwilligers der zee en landmagt voor hunne bewezene diensten bedankt, en de mobiele schutterijen ontbonden, werd het leger ter velde opgeheven, en is ontslag verleend aan de manschappen van die ligtingen der nationale militie, welke hunnen vijfjarigen diensttijd hadden volbragt. In het aanstaande voorjaar zal dit met de ligting van 1835 mede het geval zijn.

Aan een groot gedeelte der lotelingen van latere ligtingen is het gewoon verlof toegestaan.

Door een en ander nadert men het standpunt, waarop de nationale militie [illegible] gewone tijden moet bevinden, en zal het niet meer noodig zijn [illegible] ligting door eene bijzondere wet te voorzien.

Ik kan [illegible] gewagen, zonder Uwe Edel Mogenden te doen deelen in het gevoel van [illegible] mij bezielt, wanneer ik terug zie op de eervolle wijze, waarop de Nederlandsche krijgsmagt zich in de afgeloopene jaren van hare pligten heeft gekweten [illegible] welke een even treffend als heilzaam voorbeeld van trouw en vaderlandsliefde heeft opgeleverd.

Het binnenlandsche bestuur blijft aan deszelfs vereischten beantwoorden.

Granen en veldgewassen waren over het algemeen minder overvloedig dan gewoonlijk, maar werden den landbouwer tot hoogere prijzen afgenomen.

Handel en scheepvaart bloeijen. In het fabrijkwezen en daarmede in verband staande nuttige ondernemingen heerschte buitengewone levendigheid en kennelijke streving tot vooruitgang.

Voor het openbaar onderwijs wordt met zorg gewaakt. Wenschelijke verbeteringen worden niet uit het oog verloren. In wetenschappen en kunsten wordt steeds vooruitgang opgemerkt.

De voortzetting der land- en water-communicatiën [illegible] plaats.

De droogmaking van den *Zuidplas* van Schieland [illegible], wat de ontlasting van water betreft, [illegible] voltooid te zijn.

Weldra zal een aanvang worden gemaakt met de werken, die betrekking hebben tot de droogmaking van het *Haarlemmer-Meer*.

De voorspoed der Oostindische bezittingen is steeds toenemend.

Op de belangen onzer Westindische volkplantingen blijft mijne aandacht gevestigd.

De gewone staats-uitgaven zijn door de toegestemde middelen gedekt. De regelmatige heffing dier middelen wordt door de algemeene welvaart verzekerd.

Het openbaar crediet heeft zich staande gehouden.

Behalve de begrootings-wetten, zal er aan Uw Edel Mogenden eene wet worden onderworpen tot regeling van [illegible] in verband met de [illegible] Uw [illegible] welke, zoowel voor het tegenwoordige [illegible], gunstige uitkomsten aanwijzen.

[illegible] de overschrijving van dat gedeelte der publieke schuld, [illegible] het tractaat van Londen, ten laste van België moet komen, [illegible] vorderingen gemaakt, welke ik had gewenscht.

[illegible] voor land-ontginningen en land-verbeteringen zullen, naar [illegible] verwacht, in deze zitting ter sprake gebragt kunnen worden.

De nieuwe Nederlandsche wetgeving is in alle de gewesten [illegible] gevolg, zonder eenige stremming voor de dienst der justitie, ingevoerd. Hare werking, gedurende dit jaar, is met den [illegible] gewenschten uitslag bekroond.

Het eerste boek van het Wetboek van strafregt zal aan Uw Edel Mogenden worden voorgelegd. Dit gewigtig werk zal [illegible] verder kunnen worden voortgezet, zoodra de uitslag der beraadslagingen over de beginselen, in dat eerste boek vervat, zal bekend zijn.

Bij de gewigtige belangen, welke ons gemeenschappelijk overleg zullen vorderen, vinden Uw Edel Mogenden weder ruime gelegenheid, om bewijzen te geven van bedachtzaamheid en vaderlandsliefde; eigenschappen, door

welke, — ik herdenk zulks met genoegen, — deze vergadering zich ook in de moeijelijkste oogenblikken, heeft gekenmerkt. De trouw van het Nederlandsche volk, uitblinkende door liefde jegens zijne vorsten, en gehecht aan zijne instellingen, zal ten steun zijn aan onze vereenigde pogingen tot bestendiging van deszelfs wezenlijk geluk. En wanneer wij daarmede verbinden een eerbiedig vertrouwen op den zegen des Allerhoogsten, zal het Rijk der Nederlanden bevestigd worden, en, hoewel binnen engere grenzen beperkt, eene waardige plaats blijven bekleeden in de rij der Staten.

Mengelwerk.

Aan den heer schrijver van het boekske, getiteld: Wanorde.

(*Ingezonden.*)

Vergun mij, vurige bewonderaar van het vele goede, dat er in Nederland gevonden wordt, gedoog, moedige kampvechter voor de eer der door andere volken in het beschaafd Europa zoo allezins te benijden vaderlijke regering van het dierbare plekje gronds, dat Oud-Nederland genoemd wordt; sta mij toe edele man, dat ik mij durve vermeten met u eenige woorden te wisselen over het door u aan Mr. [illegible] gewijde woord, getiteld: *Wanorde*, en houd het mij, talentrijke vlugschrijver, ten goede, dat ik tot de bij u zoo gevreesde, doch, zoo het mij toeschijnt, door u nog al gelezen wordende *Arnhemsche Courant* mijne toevlugt neme, om het door u in zulk een bevallig gewaad gestoken boekske, in eenige punten, ter toetse te brengen van hetgeen de ervaring, zoo als ik, alledaagsch mensch, die heb moeten leeren, te aanschouwen geeft. Dat gij geen man van den gewonen stempel zijt, wordt door uw geschrift middagklaar bewezen; met eene losheid en bevalligheid is het daar ingesteld, waarop ik, en velen met mij, — vergeef mij dit eenigzins min edel woord — jaloersch zijn geworden; en juist daarom, en omdat ge zoo geen gewoon mensch zijt, doet het mij uit grond van mijn hart leed, dat ge uwe begaafde pen voor geene betere, haar meer waardige zaak hebt bewaard. Gij en ik, wij zijn elkander geheel vreemd en onbekend, en dit moge ter uwer geruststelling strekken, dat ik persoonlijk niets tegen u heb; de nederige plaats, waaruit dit opstel heet geschreven te zijn, zal bij u mede niet in aanmerking komen, ik heb er zoo mijne bijzondere reden voor, om mijne artikels van daar te laten uitgaan. Om u, die dan toch die ondeugende, — andere bewonderaars onzer vaderlijke regering, die nog al voor verdraagzaam willen doorgaan, zeggen vuile — *Arnhemsche Courant* schijnt te lezen, eenigzins bekend te maken met hem, die het groote waagstuk begaat, om u hier en daar een en ander onder het oog te brengen, — zij hier gemeld, dat ik in het mengelwerk van bedoeld dagblad, onder meer anderen, geschreven heb over de Nederlandsche ridderorden; voorts de lofrede [illegible] grooten en eenigen ridder Mr. FRANÇOIS [illegible], en, [illegible] het *Iets over de* [illegible] *reglementen voor de stedelijke besturen* [illegible].

Ik zal mij bepalen tot die punten van uw geschrift, en die opnemen naarmate ze mij voor den geest kwamen; gij moet het dan ook niet euvel duiden, wanneer ik daardoor, op uw voetspoor, de *wanorde*, die gij zoo voorstaat en in bescherming neemt, ondanks mij zelven, huldige.

Indien gij in uw geschrift niet zoo vele blijken van warme vaderlandsliefde aan den dag hadt gelegd, zou het mij toeschijnen, dat uwe bedoeling is geweest, om ongemerkt oude wonden op te rijten, althans daartoe bij te werken, en gij u tot dat einde op een veld hebt willen plaatsen, waarop men den man van zoo edelaardige gezindheid, als u bezielt, gewisselijk niet zou verwachten. Want wat beteekent toch uwe aanhaling uit een lang vergeten geschrift van ABRAHAM VERBEUL? Wilt gij er slechts mede te kennen geven, dat de omwenteling van 1795 niet aan de verwachting van hare grootste voorstanders en ijverigste bewerkers heeft beantwoord? Maar wie zal dit ontkennen en wat bewijst dit nu, wel en onpartijdig beschouwd, tegen het schrijven van den heer DONKER CURTIUS? Of wilt gij u opwerpen als de lofredenaar van den staat van zaken vóór 1795, en daaruit het thema bewerken, dat men verkeerd en dwaasselijk handelt om naar *verandering ten goede* te haken? Maar, edeldenkende man! eilieve wees dan zoo goed en raadpleeg vooraf degenen, welke, voor zoo verre zij, onder het thans levend geslacht, nog bestaan, u over den toestand van ons vaderland *voor* 1795 zouden kunnen inlichten. Waarlijk ik betwijfel het zeer, of het toen alles goud was, wat er blonk; alles hier aan te halen, waarover toen met regt te klagen viel, zou zoo veel zijn, alsof ik behagen schiep in het opwakkeren van oude veten; doch het mag u, die zoo veel ervaring hebt, dan toch wel herinnerd worden, dat in dien, naar uw inzien welligt zoo gulden, tijd, de gelijkheid voor de wet, of liever de gelijkheid van staatkundige [illegible] voor een aanzienlijk deel der natie, niet bestond; om nu niet te gewagen van de meer en meer toenemende aristocratie in de steden, eene kwaal, bij u welligt eene weldaad, die zich thans weder onder andere gedaante vertoont; — bestond er voor hen, die niet tot de heerschende kerk, of de kerk van den staat, behoorden, wel eenige kans of uitzigt om, in weerwil dat zij even als andere inboorlingen in de algemeene en plaatselijke belastingen bijdroegen, tot eenige openbare betrekking, ambt, of post, de onbeduidendste dikwerf niet uitgezonderd, toegelaten te worden? Moesten hier en daar de belijders van de roomsch-katholieke godsdienst, niet als ter sluik hunne eeredienst, die toch ook de godsdienst hunner vaderen was, uitoefenen, en zulks niettegenstaande de ware en waarachtige geest van het protestantismus een geheel anderen zin predikt? Ja, waren op sommige plaatsen de joden in enkele opzigten niet meer vrij en onbelemmerd dan de roomschgezinde *christenen*? Dit zijn al te maal vragen, welke, zoo gij ze niet mogt weten te beantwoorden, de geschiedenis u zoude kunnen oplossen; en die gelijkheid van staatkundige regten, zonder aanzien van godsdienstige gezindheid, is dan toch eene zoete vrucht der omwenteling van zaken in 1795 geweest; of werd er niet die schreeuwende onregtvaardigheid door vernietigd, dat namelijk de godsdienstige gezindheid van den staatsburger, — en niet zijne braafheid, kunde en talent, — hem alleen regt en aanspraak op ambten en bedieningen gaf, en dat die gezindheid hen, welke niet tot de heerschende kerk behoorden, alle uitzigt op het bekleeden van zoodanige posten stellig ontzegde.

Ik belijde de R. C. godsdienst niet: ik ben ijverig, en, — zoo ik het met bescheidenheid van mij zelven mag zeggen, — naauwgezet protestant; maar omdat ik meene eenig begrip te hebben van den waren aard en het wezen van het protestantismus, — hierover straks nog een nader woordje, — daarom kleve ik de leer aan, dat de godsdienstige [illegible] in geen geval op het maatschappelijke invloed moet of mag uitoefenen; want wij moeten elkander wel verstaan, dien invloed, waardoor men ter zake van godsdienstige gezindheid, en *daarom alleen*, van maatschappelijke voorregten en voordeelen zoude worden verstoken, hetzij als burgers onderling nering of begunstiging bij voorbeeld, hetzij in opzigt tot het verkrijgen van posten en ambten.

Dit punt nu afgehandeld zijnde kom ik van lieverlede tot een ander; mogelijk dat wij elkander daaromtrent beter zullen verstaan: mogelijk ook niet, doch vergeef mij dan, voorstander van milde beginselen en onbekrompen denkwijze, bij voorraad mijne diepe onkunde en onwetendheid. In uw boekske leze ik, op bladz. 11: »Noem mij een voorbeeld, dat allen in Nederland geene gelijkheid voor de wet hebben, en ik zal met u protest teekenen tegen eene schandelijke onregtvaardigheid." Ik wete niet welken zin of beteekenis *gij* aan de woorden *gelijkheid voor de wet* hecht en wat er zoo al bij *u* door wordt verstaan en onder begrepen. Vergun mij in deze onzekerheid u de volgende vragen te doen, het aan uw eigen onbevangen oordeel, dat ge toch wel zult bezitten, al zij het niet in uw boekske op elke bladzijde blijkbaar, overlatende om er zelf zoodanig antwoord op te geven als meest overeenkomt met *uwe* definitie van gelijkheid voor de wet. Ik vrage dan:

Is het gelijkheid voor de wet, wanneer de hooge regering in aanhangige regtsgedingen voor regtbanken en geregtshoven conflicten opwerpt, daardoor de burgers [illegible] regters onttrekt, en de uitspraak, liever *beslissing*, hunner zaak [illegible] het regtsgeding wordt gevoerd; want de [illegible] brengt uit den aard der zaak mede, dat de eene ambtenaar den anderen helpt en bijstaat, wanneer het hoofdbeginsel, magt en gezag, er mede is gemoeid of aangerand wordt?

Is het gelijkheid voor de wet, wanneer er abolitie van straf verleend wordt, — een regt, om het hier in het voorbijgaan te zeggen, dat, immers te oordeelen naar het exemplaar, hetwelk ik van de grondwet bezit, in dezelve nergens wordt gekend, en dat, naar mijn vermoedelijk te beneveld verstand, ongrondwettig zoude te heeten zijn, — en daardoor de loop van het regt of der geregtigheid wordt geschorst, en zulks in zaken waarin zoogenaamde groote heeren betrokken zijn?

Is het gelijkheid voor de wet, en overeenkomstig de waarachtige grondbeginselen van het protestantismus, wanneer eenige burgers, die zich tot eene godsdienstige zamenkomst, meer dan 20 personen bevattende, vereenigen, daarin door dragonders of andere gewapende manschappen gewelddadig worden belet; terwijl daarentegen de huizen, gewijd aan ontucht en ongebondenheid, als het ware eene privilegie genieten en zelfs op den christelijken rustdag even onbelemmerd bezocht kunnen worden, zonder getal van personen in aanmerking te nemen?

Is het gelijkheid voor de wet, wanneer, (zoo als in [illegible] voorjaar in het vorstelijk 's Gravenhage te aanschouwen is [illegible] met verlof der politie) wordt toegelaten, om des zondags [illegible] te arbeiden aan den aanbouw van het hôtel van Zijne Excellentie [illegible] minister van koloniën, terwijl, krachtens de beroemde zondags[illegible] niet geduld wordt, dat men op dien dag eenige, hoe [illegible] winkelnering uitoefent?

Is het gelijkheid voor [illegible] wanneer, uit kracht van die zelfde zondagswet, het op [illegible] den eenen koffijhuishouder wordt verboden zijn huis op [illegible] voor het publiek open te zetten, terwijl anderen ongemoeid worden gelaten, en zelfs in hetzelfde vorstelijk 's Gravenhage, zoo wel als op andere plaatsen, alles wordt aangewend om door het openstellen van plaatsen, gewijd aan uitspanning en vermaak, zoo in als buiten de om der gemeente, den zondag niet te doen vieren in den zin en den geest der premisse van de wet van 1 maart 1815 (*Staatsblad* n°. 21)?

Is het gelijkheid voor de wet, wanneer men vergunt het daarstellen van hoofdelijken omslag over de leden van eenige godsdienstige gezindheid, de hervormden bij voorbeeld, — en daaraan het regt van parate executie wil hechten; terwijl bij andere christelijke gezindheden hiervan niets bekend is, en men zich wel zou wachten het bij de roomsch-katholieken te beproeven? (Het spreekt van zelf, dat van de wettigheid der belasting hiervan de rede niet is; het zou bij het werkelijk gebruik maken van parate executie, of het verzet daartegen in regten, kunnen en moeten blijken, of er *krachtens koninklijke besluiten* in dezen dergelijke belasting zoude kunnen geheven worden.) (*namelijk wanneer de landsvaderlijke regering geen conflict liet opwerpen*).

Is het gelijkheid voor de wet, wanneer bij de vervulling eener vacature voor het notariaat er eene menigte van sollicitanten bestaat, die allen de bij de wet gevorderde vereischten bezitten, om tot die bediening toegelaten te kunnen worden, en die meerendeels onderscheiden malen [illegible] worden, en zij *allen* worden [illegible] kommt, die een of meer der wettelijke vereischten, ten aanzien van ouderdom bij voorbeeld, mist, en daarvan wordt gedispenseerd, omdat hij een neef of protegé is van dezen of genen heer van grooten invloed bij den minister van justitie, of provincialen gouverneur; of bestaat ook die gelijkheid daar, waar die posten worden gegeven aan menschen, welke nimmer iets aan de notariële praktijk verrigtten, doch de burgemeesterlijke waardigheid ten platten lande bekleeden, en aan welke *uit dezen hoofde alleen* het regt wordt toegekend, om boven anderen, dadelijk en zonder veel moeite, tot de voormelde betrekking te worden toegelaten?

Is het gelijkheid voor de wet, ... doch laat mij ophouden, want er kwam welligt geen einde aan al de vragen van dusdanigen en meer anderen aard; de aangestipte zullen vermoedelijk wel voldoende zijn, om u, schrijver van WANORDE, *in dat alles* niet anders dan de *heerlijkste en volmaakste orde* te doen bewonderen, en om tevens den meer onafhankelijk denkenden man te overtuigen, dat onder de vele gaven, die gij als schrijver bezit, gij u niet te zeer moet verhoovaardigen op het bezit van groote, zoogenaamde practicale kennis, van hetgeen er in het dagelijksche leven zoo al voorvalt en te koop is.

Een derde punt betreft uwe aan den heer DONKER CURTIUS gerigte vraag (bl. 11), » waarom valt gij laag op het geheel nieuw Nederlandsch wetboek?" Gij, mijnheer, zult zeker wel niet behooren onder die slechte, ondankbare Oud-Nederlanders, [illegible] welke, al het voortreffelijke [illegible] dat onze onvolprezene nieuwe wetgeving oplevert, [illegible] zijn, dat het slaan van eenen gedenkpenning op hare invoering, wel de grootste persiflage is, die men op haar zou kunnen maken; trouwens wetboeken, waarin de geest van onzen VRETS dat wonder onzer eeuw, doorstraalt, moeten wel ieders bewondering wekken. Gij bewondert dan zeker met mij eene wetgeving, die in alles zoo goed en juist als doelmatig voorzien heeft, dat zaken, welke in de handelingen der burgers van dagelijksche toepassing zijn, aanleiding geven tot het schrijven van menigvuldige vertoogen in het *Regtsgeleerd Bijblad* en andere bladen, aan de regtkennis gewijd, zonder tot nog toe tot grooten trap van zekerheid te zijn gebragt. Ik heb hier het oog op den verkoop van onroerende goederen, gedeeltelijk aan minderjarigen behoorende; de scheiding en verdeeling van boedels, waarbij minderjarige mede-erfgenamen belang hebben; de eedsaflegging ter gelegenheid van eene boedelbeschrijving bij notariële acte, door den voogd. Gij bewondert niet minder met mij eene wetgeving, welke dermate voor de minderjarigen gewaakt heeft, dat een nagebleven vader of moeder, aan wien de minderjarigen alles [illegible] verpligt, bij overlijden van den eenen echtgenoot, zich in al zijne [illegible] belemmerd vindt, en het zal moeten aanzien en gedoogen [illegible] onroerende goederen, door eigen vlijt en nijverheid verkregen [illegible] geene gevoegelijke verdeeling vatbaar zijn, in het [illegible] om ze in vreemde handen te leveren, zonder dat hij [illegible] in te koopen, wanneer het plaatselijk gebruik [illegible] kent, waardoor dikwerf het middel [illegible] zal moeten verloren gaan, omdat hem [illegible] sporigen prijs is afgemijnd. Gij houdt [illegible] treffelijke eener wetgeving, welke er [illegible] men, ten einde zekerheid te erlangen of een wisselbrief [illegible] vervalt, op den daarop volgenden maandag of wel op [illegible] betaling moet worden geprotesteerd, daarvoor eene procedure [illegible] len [illegible], die eene geheel verdichte zaak ten onderwerp [illegible] mede [illegible] raad zich zal hebben bezig te houden. Maar [illegible] is, gij [illegible] van bewondering stilstaan, bij dat gewrocht van [illegible] fijne en diepe menschenkennis onzer wetgeving, blijkbaar in hare instelling van de criminele regtbank in Noord-Holland, waardoor de beklaagden en beschuldigden steeds zullen worden gevonnisd door regters als het ware gehard in het onderzoek maar en de behandeling van zaken [illegible] van misdadigen aard en strekking. Gij zult hier welligt met mij niet kunnen beseffen het gevoelen van hen, die meenen dat andere provinciën, zoo als het voormalige Landschap Drenthe, in dat opzigt oneindig beter bedacht zijn, en er hier weder eene ongelijkheid voor de wet zoude bestaan. Doch laten wij ons hiermede troosten, dat, zoo wij deze betwetters, die meenen iets te begrijpen van hetgeen gij met mij wereld- en menschenkennis heet, in onze bewondering over deze zamenstelling al niet kunnen doen deelen, zij zich echter met ons zullen verheugen over de wezenlijk vaderlijke gezindheid onzer hooge regering, door aan het hoofd van die criminele regtbank te plaatsen den minzaamsten, zachtzinnigsten en toegefelijksten man, den man van meest ware humaniteit en echte vrijzinnige gevoelens, dien er in de provincie Holland te vinden was. — En hiermede, geachte schrijver van *Kajondt*, voor ditmaal, *tantum!!!*

Kudelstaart, 19 oct. 1839.

* * *

Correspondentie.

[illegible] *een waarborg voor* [illegible] *van den Avondbode* [illegible] wordt ter zijde gelegd. De artikels van dat blad, hoewel misschien de gevoelens van het ministerie uitdrukkende, worden door het publiek niet gelezen; men vond ze zoo vervelend, dat men er onder in slaap viel; en vermits de *Arnhemsche Courant*, zich nu niet voorstelt evenens als soporatief te dienen, kan zij ook geene langdradige wederleggingen plaatsen. De *Arnhemsche Courant* begeert evenmin verdedigd te worden tegen het Avondbodisch vernuft, hetwelk haar, als de *protesterende* courant, noemt. Het staat den *Avondbode* volkomen vrij haar zoo te noemen, hoewel de *Avondbode* het protest der *Arnhemsche Courant* geenszins begrijpt; hij betracht het onderscheid niet dat er bestaat tusschen een onstelselmatig ministerieel dagblad en een blad hetwelk systematisch en als orgaan van het meerendeel der constitutioneel-gezinden, een regeringsstelsel bestrijdt; en niet als individuële opinie, maar, namens al de evenzoodenkenden een protest aanteekent, waarop men zich nadenkend zou kunnen beroepen.

Advertentiën.

De Notarissen *D. E R E K* en Mr. *H. B.* [illegible] *E N*, residerende te *Wageningen*, zullen aan [illegible] van den Wel Edelen Heer *C. F.* [illegible] *K E R S E*, [illegible] woonhuis in de Rouwenhofstraat, op Woensdag den [illegible] October 1839 en volgenden dag, telkens des voormiddags ten $9\frac{1}{2}$ uur, aan de meestbiedenden, voor *kontant geld*, verkoopen:

Eenen [illegible] en goed onderhouden INBOEDEL, bestaande in gladhouten en geschilderde MEUBELEN, als SECRETAIRE, CHIFFONNIERE, KABINETTEN, onderscheidene TAFELS, CANAPÉ, STOELEN, SPIEGELS, BEDDEN, LEDEKANTEN, TAFELGOED, een KOOKKOVEN, KOPER-, TIN-, IJZER- en BLIKWERK, voorts *vijf* hard bij den weg loopende PAARDEN, onderscheidene RIJTUIGEN, TUIGEN en STALGEREEDSCHAP; zullende de Paarden, Rijtuigen, enz. op Woensdag, ten half [illegible] uur, verkocht worden. — Alles dagelijks [illegible]

Bij toeval [illegible] een bruin geverniste [illegible] *à deux mains*, met of zonder [illegible] met losse kap en TUIG. Te bevragen bij den [illegible] koopel *J. H. D O IJ E R*, te *Wageningen* [illegible]

UIT DE HAND TE KOOP,

een kapitaal, hecht en sterk HUIS, TUIN en STALLING, gelegen in het Dorp *Renkum*, bij *Arnhem*, te aanvaarden op 1e. Mei 1840, en te bevragen bij den [illegible] te *Wageningen*, [illegible] 10

[illegible] *d'Arnhem.*

[illegible] 23 Octobre 1839

[illegible] *DE L'ABONNEMENT.*

LE JEUNE MARI,

Comédie en 3 actes.

UN DUEL, SOUS LE CARDINAL DE RICHELIEU,

Drame en 3 actes.

UNE PASSION,

[illegible] Vaudeville en 1 acte.

On commencera à [illegible] heures.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.